

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพปัญหาสังคมไทยในปัจจุบันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาในการดำเนินชีวิต จนทำให้เยาวชนไทยยึดติดอยู่กับวัฒนธรรมของโลกตะวันตก และได้ละทิ้งหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพราะมองศาสนาว่าเป็นสิ่งมลายและล้าสมัย ทำให้ขาดสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่จะให้ความมั่นคง ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ และเพื่อฟันฝ่าอุปสรรคและมรสุมทั้งหลายของชีวิต ทำให้ความเชื่อถือศรัทธาที่มีต่อศาสนาลดน้อยลง และยังขาดความเข้าใจแก่นแท้ของหลักพระพุทธศาสนาขาดสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจทำให้เยาวชน ที่เป็นนักเรียน แม้มีการศึกษาที่สูงขึ้นก็ตาม หากขาดศีลธรรมก็มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดได้ง่าย (พระธรรมปิฎก, 2539, น. 8) เด็กและเยาวชนที่ขาดคุณธรรมก็เหมือนกับต้นไม้ที่ขาดรากแก้วไม่สามารถเจริญเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ขาดความสมดุลเช่นปัจจุบันได้ บ้าน วัด โรงเรียน ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความร่วมมือในการจัดการอบรม ให้ความรู้ที่ถูกต้อง สร้างความเชื่อและความเห็นให้ตรง ตลอดจนติดตาม เฝ้าระวังภัยสังคมต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนอยู่ทุกขณะด้วย ที่สำคัญคือ สถาบันครอบครัว พ่อแม่ ต้องเอาใจใส่ให้การสนใจต่อลูกให้มากเป็นพิเศษ สอนลูกให้มีความพัฒนาการไปตามวัย สร้างค่านิยมการบริโภคที่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ยิ่งแม้ปัจจุบันที่เด็กและเยาวชนไทยห่างไกลจากธรรมะก็เพราะมองว่าธรรมะเป็นสิ่งที่น่าเบื่อไม่น่าสนใจ ด้วยเหตุนี้บทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ต้องต้องปรับเปลี่ยนวิธีการกลยุทธ์ที่จะนำธรรมะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ให้ได้ ด้วยวิธีการเชิงรุกให้มากขึ้น และเข้ากับสภาพปัจจุบัน เช่น การจัดโครงการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาจิต โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการบวชเนกขัมมะบารมี ของเด็กเยาวชน โครงการวัดวิถีพุทธเฉลิมพระเกียรติ เข้าวัดวันอาทิตย์ สอนวิชาพระพุทธศาสนาตามโรงเรียน โดยจะเน้นเรื่อง การทำวัตร สวดมนต์ เข้า เย็น นั่งสมาธิ เดินจงกรม ศึกษาข้อธรรมต่าง ๆ เช่น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องกฎแห่งกรรม รู้จักบาปบุญคุณโทษเกรงกลัวต่อการทำบาป และหลักธรรมขั้นพื้นฐานที่เด็กและเยาวชนควรที่จะได้รับ คือความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความกตัญญู ความเสียสละ รู้จักและการทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง เป็นต้น

จากวิธีการดังกล่าวมีผลทำให้พระสงฆ์สามารถนำหลักธรรมเข้าถึงกลุ่มเด็กเยาวชน ทั้งชายหญิง ได้ง่ายและมากขึ้นเพราะการอบรมคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาจิตแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปนั้น เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์และทุกองค์กร ที่จะต้องเล็งเห็นและให้ความสำคัญ ตลอดจนให้การสนับสนุนในการเสริมสร้างเด็ก เยาวชนให้เป็นคนดี เป็นที่ต้องการของสังคม และประชาชนทั่วไปให้สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุขได้ ซึ่งจะเห็นผลได้หลังจากเยาวชน ได้ร่วมกิจกรรมทางด้านพุทธศาสนาแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ทำให้เกิดความประทับใจ และมีความคาดหวังกับพระสงฆ์ในรูปแบบการสอนธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้จริง ทำให้รู้จักหน้าที่ของตน รู้จักปรับตัวเข้ากับครอบครัว รู้จักแก้ปัญหาชีวิตของตนเองในทางที่ถูกต้องมีความกตัญญูต่เวที ต่อสิ่งที่อำนวยประโยชน์แก่ตนเอง ไม่ทำลายสิ่งที่เป็นประโยชน์ รู้จักตอบแทนคุณบิดามารดา เป็นต้น (ประสาธ สุขเกษม, 2542, น. 14-15)

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นโครงการที่ต้องการสร้างหรืออาศัยความร่วมมือตามแนวคิดความร่วมมือจาก 3 สถาบันที่มีความสำคัญทางสังคม คือ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) เพราะเป็นหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาเยาวชนในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านจิตใจ คือ มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม พ่อแม่หรือผู้ปกครอง จะต้องอบรมสั่งสอน บุตรหลาน ในทางที่ถูกต้องและต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนด้วย มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก การจัดโปรแกรม การฝึกสอน การพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ครอบครัวและตนตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรของครอบครัวให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่และเปิดโอกาสให้เด็กได้รับการฝึกอบรมตามแนวทางของศาสนาหรือชุมชนว่าอะไรเป็นบทบาทของตน เพราะเยาวชนจะเป็นคนเช่นไรนั้น ก็ขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดู ให้ความอบอุ่นผสมกับการจัดประสบการณ์ที่หลากหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิต เพื่อสนองต่อการพัฒนาความสามารถของเด็กและเยาวชนที่จะทำให้เจริญเติบโตกลายเป็นคนดีที่มีความรู้ ความสามารถ มีความสมบูรณ์ในหลาย ๆ ด้านของชีวิต และวัดซึ่งจะเป็นสถาบันทางศาสนาที่มีความสำคัญและมีคุณค่าทางด้านจิตใจของประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชนจะต้องเป็นผู้นำให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาในการร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมจริยธรรมให้กับเยาวชน ให้มีคุณภาพพร้อมทั้งด้านร่างกาย และทางด้านจิตใจเพื่อที่จะเป็นบุคคลากรที่สำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

ในส่วนของโรงเรียนก็ได้มีหน้าที่เพียงเพื่อจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่จะต้องจัดกิจกรรมหรือบริการที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนเพื่อเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการประสานงานกันภายในโรงเรียนหรือ วัด หรือชุมชน เพื่อประสานความร่วมมือจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์

จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะทางด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของสังคมต่อไปในอนาคต

สิ่งสำคัญบ้านกับ วัด และโรงเรียนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชนไทยควรได้รับการศึกษา เรียนรู้ คำสอนทางพระพุทธศาสนา และ แนวปฏิบัติของชาวพุทธ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตและบทบาทหน้าที่ที่พึงปฏิบัติในสังคม ได้อย่างกลมกลืน ภายใต้อาณัติการณที่อาจจะมีทั้งดีและไม่ดีเกิดขึ้น โดยสามารถ แยกแยะชั่วดี และเลือกปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้สังคมอยู่ได้อย่างสงบสุข โดยเฉพาะ สังคมไทย บ้านเป็นสถาบันแรกที่มนุษย์ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันยาวนานที่สุด และตลอดเวลาที่มนุษย์ เหล่านั้นได้รับการศึกษาจากบิดามารดาและบุคคลอื่นในครอบครัว เมื่อมนุษย์เติบโตขึ้น โรงเรียน หรือสถานศึกษาจะรับช่วงทำหน้าที่ให้การศึกษอบรมโดยมีครูเป็นตัวแทนให้การศึกษแก่ สมาชิกของสังคม นอกจากนี้สังคมไทยยังมีสถาบันศาสนา เช่น วัดและพระสงฆ์ทำหน้าที่ให้การ อบรม สั่งสอนสมาชิกของสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขไม่เบียดเบียนกัน สิ่งสำคัญการให้ ความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเยาวชน ให้มีทั้งศักยภาพ และคุณภาพ ทั้งภายนอกและภายใน (จิตใจ) ตั้งตนอยู่ในกรอบของศีลธรรมอันเป็นรากฐาน ของสังคมไทยและเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการที่จะช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาหรือหาทางออก ให้กับเยาวชนที่มีความประพฤติไม่อยู่ในกรอบของคุณธรรมจริยธรรม (หลวงพ่อบัญญา นันทภิกขุ, อ้างถึงใน สุทธิพันธ์ จันทนา, 2546, น. 25) ซึ่งได้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจนว่า “การศึกษอบรม ต้องให้เกิดความรู้จักคุณธรรม” ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม” มาตรา 23 และมาตรา 24 บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “ให้มีการ ปลูกฝังคุณธรรมไว้ในทุกวิชา”

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2505 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้ระบุถึง บทบาทของวัดและพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทยในปัจจุบันไว้ 6 ภารกิจ คือ งานปกครอง คณะสงฆ์ งานศาสนศึกษา งานศึกษาสงเคราะห์ งานเผยแผ่ศาสนาธรรม งานสาธารณูปการ และ งานสาธารณสงเคราะห์ และในมาตรา 37 ข้อที่ 3 ความว่า เจ้าอาวาสมีหน้าที่อบรมสั่งสอนพระธรรม วินัยแก่ภิกษุสงฆ์และบรรพชิต ข้อที่ 4 ว่าให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ด้วยเหตุที่ มหาเถรสมาคม กำหนดบทบาทของพระสงฆ์ไว้อย่างกว้าง มิได้เจาะจงพระสงฆ์ว่าต้องทำอะไรบ้าง ดังนั้นบทบาทของพระสงฆ์จึงเป็นบทบาทที่เกิดจากจิตสำนึกหรือมโนธรรมของตัวพระสงฆ์ในการ

เข้าไปช่วยเหลือสังคม ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีใจความว่า “มนุษย์ทุกคนสามารถเรียนได้จากบ้าน จากโรงเรียน มหาวิทยาลัย จากสถาบันศาสนา จากสังคม เมื่อได้รับการศึกษาจากแหล่งความรู้เหล่านี้ ก็เป็นอันว่าร่างกายและจิตใจจะได้รับการพัฒนาตามจุดประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษา” (จรรยา สุทธิญาโณ, 2544, น. 56) อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของพระพุทธานุศาสน์ต่อสังคม จึงเปรียบเสมือนสถาบันที่คอยขัดเกลาจิตใจ ปลุกฝังและพัฒนาคุณธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชน เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขเกิดการเรียนรู้คุณธรรมอย่างแท้จริง

ผู้ศึกษามองเห็นถึงความจำเป็นของการพัฒนาจริยธรรมให้กับเยาวชนโดยเฉพาะเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากจะเน้นเรื่องปัญญาความรู้แล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาจริยธรรมควบคู่กันไปด้วย เพราะปัญญาความรู้ที่ได้ถ้าปราศจากจริยธรรมแล้วก็จะนำมาซึ่งสภาพการประพฤติปฏิบัติอันไม่เป็นที่ปรารถนาของสังคม และนำมาซึ่งความเดือดร้อนมาสู่สังคมส่วนรวมที่ยากต่อการแก้ไขได้ ซึ่งเป็นประเด็นดังกล่าว เป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งเพราะการศึกษาศีลธรรมของเยาวชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภาระหรือหน้าที่หนึ่งที่พระสงฆ์จะต้องทำ แม้โดยความจริงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จะต้องเป็นการช่วยกันของพุทธบริษัททั้งสี่ แต่ภาระหนักก็ยังตกเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ ทั้งนี้ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นว่า พระสงฆ์มีเวลาศึกษารธรรมะวินัยมากกว่าชาวบ้าน ประกอบกับการเผยแผ่ธรรม ได้ถูกมอบหมายจากพระพุทธองค์ ตั้งแต่เริ่มแรกของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังนั้นประชาชนทั่วไปจึงมองว่า พระสงฆ์เป็นธรรมทายาทของพระพุทธเจ้า บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ตามพระไตรปิฎกได้แก่การเป็นผู้ปฏิบัติธรรมตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อให้บรรลุพ้นทุกข์และสั่งสอนคนทั่วไปให้พ้นทุกข์ตาม หน้าที่การเทศนาสั่งสอนธรรมอันเป็นการเผยแผ่และสืบต่อพระศาสนา เป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเยาวชนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจาก สถาบันที่มีความสำคัญทางสังคม คือ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) เพราะเป็นหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาเยาวชนในทุก ๆ ด้าน ในการให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในการสอนหนังสือในโรงเรียน จัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จัดบวชสามเณรภาคฤดูร้อน อบรมค่ายคุณธรรม โดยให้ผู้ปกครอง ครู

และพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาจิตใจของเยาวชนในชาติให้มีจิตสำนึกที่ดี มีจริยธรรม ศีลธรรมในจิตใจ เพราะการพัฒนาจริยธรรมจำเป็นต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก และในการให้การศึกษาระดับตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยการปลูกฝังเรื่องของจริยธรรมผ่านทางกระบวนการศึกษาของเยาวชนให้สามารถนำจริยธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรมอันดีงามให้กับเยาวชน หากเยาวชนของชาติรู้และปฏิบัติตามจริยธรรมและคุณธรรมอันดีแล้ว การครองตนที่ถูกต้องดีงามย่อมตามมา การที่จะพัฒนาให้เยาวชนของชาติมีจริยธรรมและคุณธรรมในสังคม พระสงฆ์ ผู้ปกครอง ครู ต้องมีบทบาทสำคัญเพิ่มมากขึ้นในเรื่องดังกล่าว

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ดังนั้นเด็กจึงสมควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ปกป้องและพัฒนาให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา หรือความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู หรือผู้ดูแลเด็กควรให้ความสำคัญในการพัฒนาและสร้างเสริมให้ดียิ่งขึ้น เพราะถือเป็นรากฐานของชีวิตที่จะทำให้เด็กในวันนี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน รวมทั้งใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นปกติสุข (พนิตา กำภู ณ อยุธยา, 2549, น. 29) และสามารถเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีความสุขในการดำเนินชีวิตได้ต่อไป

สาเหตุที่ผู้ศึกษาได้มีความสนใจที่จะศึกษา “ทัศนะของเยาวชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร” ซึ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานเขตบางพลัด เป็นส่วนราชการหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขต ที่มีภาระหน้าที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลติดตาม ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางพลัด ซึ่งผู้ศึกษาต้องการที่จะทราบว่าหน่วยงานมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมากน้อยเพียงใด และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาแล้ว เยาวชนมีความคิดเห็นอย่างไรและได้ประโยชน์อะไรกับการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น กิจกรรมโครงการสวดมนต์เฉลิมพระเกียรติถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโครงการครอบครัวอบอุ่นสนใจธรรมะ การทำบุญตักบาตร การฟังธรรม และการไปวัดในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น (คู่มือประชาชน สำนักงานเขตบางพลัด, 2551, น. 7) ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวสำนักงานเขตบางพลัดได้ร่วมมือกับสมาคมส่งเสริมคนดี วัดอุประสงค์เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านจริยธรรมและเพื่อจะทำให้เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป ได้เข้าใจและซาบซึ้งรู้ถึง

ประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ ทำให้เด็กและเยาวชนมีความใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีความสนใจและต้องการศึกษาทักษะต่อหลักจริยธรรมของเยาวชนในเรื่อง ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความกตัญญูกตเวทิตะ ความซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัด และทักษะของเยาวชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ ในส่วนของการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การอบรมสั่งสอนจริยธรรม มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา มีความเป็นผู้นำทางจิตใจ มีความชำนาญในการสอนปฏิบัติธรรม ว่าเป็นอย่างไร พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในลักษณะใดบ้าง และหลักจริยธรรมมีความสอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนหรือไม่ เพื่อเป็นการนำเสนอผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางการพัฒนาบทบาทของสงฆ์ในการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนตรงตามความต้องการของเยาวชนในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาทักษะของเยาวชนที่มีต่อหลักจริยธรรม
2. เพื่อศึกษาทักษะของเยาวชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาจริยธรรม

สมมติฐานในการศึกษา

1. เยาวชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ชั้นปี อาชีพของผู้ปกครอง กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา การปฏิบัติศาสนกิจในครอบครัว การปฏิบัติศาสนกิจในโรงเรียน การปฏิบัติศาสนกิจในชุมชนแตกต่างกัน มีทักษะทางจริยธรรมและบทบาทของพระสงฆ์แตกต่างกัน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติศาสนกิจกับทักษะของเยาวชนที่มีต่อหลักจริยธรรมและทักษะของเยาวชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาจริยธรรม

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ทักษะของเยาวชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาจริยธรรม” ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ 2 ประการ คือ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้ได้ศึกษาดังนี้

1.1 ทักษะต่อหลักจริยธรรม มีอยู่ 5 ด้าน ที่ต้องการศึกษา คือ 1) ความมีระเบียบวินัย 2) ความรับผิดชอบ 3) ความกตัญญูตวกเวที 4) ความซื่อสัตย์สุจริต 5) ความประหยัด

1.2 ทักษะของเยาวชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาจริยธรรม มีอยู่ 5 ด้านที่ต้องการศึกษา คือ 1) มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2) มีการอบรมสั่งสอนจริยธรรม 3) มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา 4) มีความเป็นผู้นำทางจิตใจ 5) มีความชำนาญในการสอนปฏิบัติธรรม

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยศึกษา 2 โรงเรียน จำนวนนักเรียนที่ศึกษาทั้งหมด 715 คน

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ทักษะของเยาวชน หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อหลักจริยธรรมและบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาจริยธรรม

เยาวชน หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดบวรเมณฑลและโรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร

กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดบวรเมณฑลและโรงเรียนวิมุตยารามพิทยากรปฏิบัติเกี่ยวกับศาสนาเช่น การปฏิบัติศาสนกิจกับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น

หลักจริยธรรมของเยาวชน หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม หรือคุณความดี (ศีลธรรม) ที่นำไปประพฤติปฏิบัติ ก่อให้เกิดสุขในชีวิตและสังคมแสดงออกมาให้เห็นเป็น "รูปธรรม" ของเยาวชนอันได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความกตัญญูตวกเวที ความซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัด ในที่นี้หมายถึง

1. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง ความประพฤติของเยาวชนที่แสดงออกมา ถึงการมีสัมมาคารวะ การรู้จักกาลเทศะ การปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี

2. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความประพฤติของเยาวชนที่แสดงออกมา ซึ่งได้แก่ ความขยันหมั่นเพียรตามบทบาทหน้าที่ การเคารพสิทธิผู้อื่น การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม การตรงต่อเวลา ความไม่เกียจคร้าน การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ความสามัคคี ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

3. ความกตัญญูกตเวที หมายถึง ความประพฤติกของเยาวชนที่แสดงออก ต่อผู้ที่มีอุปการคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ โดยการเคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติการตามคำสั่งสอน การให้ความช่วยเหลือตามความสามารถของตน

4. ความซื่อสัตย์ สุจริต หมายถึง ความประพฤติกของเยาวชนที่แสดงออกมา ซึ่งได้แก่ การไม่ลักขโมย ไม่พูดโกหก ไม่เอาเปรียบผู้อื่น การไม่ทุจริต

5. ความประหยัด หมายถึง ความประพฤติกของเยาวชนที่แสดงออกมา ซึ่งได้แก่ การประหยัดอดออม การใช้จ่ายแต่พอเพียง เห็นคุณค่าของสิ่งของต่าง ๆ

พระสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ที่ต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสต่อผู้ที่เคารพนับถือ

บทบาทของพระสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่ในการเป็นผู้พัฒนาจริยธรรมให้กับเยาวชน ในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ 1) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2) มีบทบาทในการอบรมสั่งสอน 3) มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา 4) มีความเป็นผู้นำทางจิตใจ และ 5) มีความชำนาญในการสอนปฏิบัติธรรม ในที่นี้หมายถึง

1. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องศีลธรรมและมีความประพฤติกดีงามตามพระธรรมวินัย เพื่อเรียกความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชน

2. การอบรมสั่งสอนจริยธรรม หมายถึง พระสงฆ์ควรมีการอบรมสั่งสอนจริยธรรมเยาวชนด้านศีลธรรมในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน ให้เป็นคนมีคุณภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

3. มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา หมายถึงพระสงฆ์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถแตกฉานในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

4. มีความเป็นผู้นำทางจิตใจ หมายถึงพระสงฆ์ทำหน้าที่ในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาขัดเกลาจิตใจของพุทธศาสนิกชนให้มีคุณภาพดีขึ้น

5. มีความชำนาญในการสอนปฏิบัติธรรม หมายถึง มีความรู้ความสามารถมากไปด้วย ประสบการณ์ในการสอนปฏิบัติธรรม